

Nytt bolag ger forskare inflytande

NYLIGEN STARTADE Göteborgs universitet och Sjätte AP-fonden ett gemensamt bolag för att stärka forskarnas makt och inflytande över sina egna uppfinningar. Det nya bolaget heter A+ Invest och ingår i GU Holding – universitetets utvecklingsbolag.

Sid 3

Vill göra GU attraktivt och unikt

EN JURIST MED FEMTON års erfarenhet från högteknologisk industri är ny styrelseordförande för Göteborgs universitet: Jan-Åke Kark, VD för Ericsson Microwave System AB. Han anser att Göteborgs universitet skall satsa på tvärvetenskaplighet och samverkan.

Sid 5

Nya akademiska broar med Kina

GÖTEBORGS UNIVERSITET INLEDER nu ett ökat akademiskt samarbete med Kina, i både Shanghai och Beijing. Det är resultatet av den officiella delegationsresan till Kina i januari, då universitetet tillsammans med näringslivsrepresentanter och kommunledning besökte flera universitet.

Sid 8

Hur når vi ut med forskningen?

NÄR ÖVERBIBLIOTEKARIE Jon Erik Nordstrand gjorde en sökning i databasen "Biological Abstract" upptäckte han att mer än hälften av alla forskare vid GU angav en annan avsändare än "Göteborg University".

– Det finns många hemgjorda omskrivningar och det är mycket allvarligt, konstaterar han.

Sid 9

Nytt sekretariat för genusforskning

EVA LUNDGREN-GOTHLIN är föreståndare för det nyinrättade nationella sekretariatet för genusforskning, som placeras i Göteborg.

– En viktig uppgift för sekretariatet är att stimulera och informera om genusforskning, säger hon.

Sid 12

Bilaga med alla postadresser hittar du i tidningens mittuppslag

FOTO: HILLEVI NAGEL

Forskningsresande i turismens värld

YRKE: DOKTOR I TURISM. Nej, det kan man egentligen inte bli, men Lena Larsson-Mossberg forskar om vad det är som får människor att åka på charterresa. Och vad är det som gör att de blir nöjda, så nöjda att de återvänder till samma plats år efter år – med samma arrangör? Med tanke på att turism är världens största industri forskas det väldigt lite om det. Lena Larsson-Mossberg samarbetar i sina projekt med forskare från olika discipliner och universitet.

– Turism lämpar sig ytterst väl för tvärvetenskapliga studier, säger hon.

BOSSBERG S. VIKI OLOU

Det nya året har redan rullat igång. Som alltid kommer det att innehålla ett antal förutsebara och ett antal oförutsebara händelser.

Vi har fått en ny styrelse och en ny styrelseordförande. Fyra ledamöter utgör kontinuiteten från den gamla styrelsen. Det är viktigt att vi snarast kommer igång och utvecklar delvis nya rutiner för vårt arbete. Personligen ser jag förändringen med en extern styrelseordförande som positiv. Att ej längre

hålla i klubban ger mig större utrymme att representera verksamheten och att driva frågor. Att ha en extern ordförande kan också vara ett starkt stöd "på ett stormigt hav".

Göteborgs universitet är för närvarande utsatt för Högskoleverkets kvalitetsutvärdering. Vi befinner oss i slutfasen av den sk självvärderingen, dvs den fas där vi själva får beskriva vad vi är bra på, vad vi är dåliga på, vad det finns för möjligheter och hotbilder. När allt material från vår självvärdering sammanställts börjar arbetet för utvärderingsgruppen bestående av: Per-Olof Glanz, Bente Kristensen, Johnny Andersson och Britt-Marie Bystedt. Bedömningen äger rum i maj och då skall gruppen på grundval av självvärderingsrapporten under fyra dagar göra besök inom olika delar av vår verksamhet. Efter detta besök kommer gruppen att börja sammanfatta allt material och alla intryck till en utvärderingsrapport. En preliminär version kommer att vara tillgänglig för dialog innan slutversionen färdigställs och publiceras. Syftet med utvärderingen är, och detta är klart ut sagt, att vara ett medel för kvalitetsutveckling och självreflektion. Någon garanti för att materialet inte används i annat syfte finns naturligtvis inte, men aktiviteten har litet av kollegial granskning över sig. Så t ex skall jag själv delta i utvärderingen av Umeå universitet senare i år.

Göteborgs universitet har till högskoleverket ansökt om att få utdela apotekarexamen. Bakgrunden är den farmaceutiska industrins stora behov av kompetens av detta slag nationellt och regionalt. Bakgrunden är också utvecklingen av det biotekniska läkemedelsprogrammet som drivs som en "samproduktion" mellan medicinska, matematisk-naturvetenskapliga och odontologiska fakulteterna. Sökandetrycket är stort och ökande och de studerande önskar ha möjligheten att inom ramen för denna utbildning kunna bygga på till en apotekarexamen. Uppsala farmaceutiska fakultet är i en monopolposition. Styrkan i Göteborg är bl a den positiva samverkan mellan de tre fakulteterna.

Tillkomsten av det biotekniska läkemedelsprogrammet är ett exempel på lyhördhet inför näringslivets behov. Lokal och nationell farmaceutisk och bioteknisk industri har ett stort behov av humanbiologiskt utbildade kompetenser. Samtidigt ökas vår egen rekryteringsbas för forskarstuderande inom kunskapsområdet. Forskningsamverkan med näringslivet underlättas.

Samverkan med näringslivet är en viktig uppgift för ett universitet. Denna uppgift är inte bara förbehållen medicinare, naturvetare och odontologer. Tvärtom förefaller behovet av humanistisk och samhällsvetenskaplig kompetens och kunskap att öka inom näringslivet. Jag är övertygad om att en ökad samverkan mellan t ex humaniora och näringsliv skulle verka stimulerande för båda parter utan att för den skull kompromettera universitetets och de enskilda disciplinernas självständighet.

BO SAMUELSSON

Idebatten får man ofta höra om den tredje uppgiften, och om vikten av att fullgöra den samma. Det är en något märklig benämning på en av universitetets viktigaste uppgifter. Men vad står det i Högskolelagen? Högskolan skall vid sidan om utbildning och forskning samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet.

Men det är inte allt. I årets budgetproposition har regeringen föreslagit en ändring av lagen (1 kap 2§). "Högskolan behöver stimulans utifrån", slår man fast. Forskningen skall svara mot behoven i samhället. Och den skall spegla alla samhällsområden och bidra till utvecklingen inom dessa områden.

Professor Lars Nordström skriver i detta nummer av GU Journalen om universitetets nya uppgifter – bl a den sk tredje uppgiften. Ett exempel på denna uppgift är universitetets eget utvecklingsbolag GU Holding.

Ett annat exempel på att knyta universitet närmare annan samhällelig verksamhet är att universitetets styrelseordförande numera ska vara tillsatt av regeringen på andra meriter än de akademiska. Vi presenterar därför vår nye styrelseordförande, Jan-Åke Kark, VD för Ericsson Microwave System. Han förespråkar ett närmare samarbete mellan universitet och högskolor och näringsliv, om vi ska klara av att föra Sverige in i ett kunskapssamhälle.

Det ställs alltså allt större krav på att den forskning som bedrivs skall komma samhället till nytta. Samtidigt frågar sig många, naturligt nog, hur långt man kan bevara forskningens oberoende när anslagen från de externa uppdragsgivarna ökar.

Men man kan egentligen undra varför statsmakten nu skriver in ett extra tillägg i högskolelagen om samverkan med näringslivet; har det inte alltid varit syftet att forskningen skall vara, i någon mening, samhällsrelevant?

Allan Eriksson Redaktör

PHOTO: ULF FLORIN

Docent Jan Rosvall, vid inst för kulturvård, fick upprättelse

Göteborgs-Posten fälldes nyligen i Allmänhetens Pressombudsman (PO) för felaktigt rubricsättning vid publiceringen av en artikel den

9 juni 1997. Rubriken i löpsedeln "Docentens skämt kostade universitetet 60 000" saknar täckning i artikeln, varvid PO gör bedömningen att G-P genom rubricsättningen åsidosatt god publicistisk sed.

Prenumerera på senaste nytt

Nu kan du prenumerera på senaste nytt från Göteborgs universitet och få information fort-löpande via e-post.

kommer ut var 14:e dag med färsk information. För att anmäla dig går du till [www-sidan: http://www.gu.se/maillistor/](http://www.gu.se/maillistor/)

- Två sk e-postlistor har skapats:
- PRESSMEDDELANDE från Göteborgs universitet
- GU-BULLETINEN – kalendarium med öppna föreläsningar, aktuella konferenser, lediga tjänster, stipendier och anslag. GU-bulletinen

Kryssa i den e-postlista du vill prenumerera eller avanmäla dig till. Fyll i namn och e-postadress och skicka formuläret. Observera att du bara kan anmäla dig till en lista åt gången. Vill du anmäla dig till bägge e-postlistorna så får fylla i och skicka formuläret två gånger.

Pressröster

”Jag finner det helt utrett att Karolina Matti på ett felaktigt sätt har använt sin ställning vid universitetet för att avsiktligt åsidosätta sina skyldigheter i anställningen – således har hon gjort sig skyldig till tjänsteförseelse”, skriver universitetets jurist Jill Falk i utredningen.

Umeå universitet är klar med sin utredning om doktorn Karolina Matti som bjöd in en nynazist att föreläsa på universitetet.

Karolina Matti har enligt utredaren gjort sig skyldig till tjänsteförseelse och riskerar nu en varning och/eller löneavdrag. (Dagens Nyheter 24 januari)

”Riksdagens beslut om nya villkor för forskarutbildningen innebär att vissa humanistiska forskningsmiljöer kommer att utarmas och i vissa fall försvinna helt, varnar Håkan Karlsson, institutionen för arkeologi vid GU. Beslutet föregicks av livliga diskussioner och det föreligger nu en risk för att dessa diskussioner tystnar.

”Som humanister måste vi dock protestera mot att humanioran sätts på undantag”, skriver Håkan Karlsson som menar att styrelserna för de humanistiska fakulteterna i Sverige måste stå upp och försvara ämnet. Riksdagens beslut handlar inte om marginella förändringar utan om den kvalitativa humanistiska forskningens framtida existens. (Göteborgs-Posten 22 januari)

”Utnämningen av Anita Hedberg illustrerar på ett tydligt och avskräckande sätt det akuta hot mot universitetens självstyrelse och forskningens frihet”, skriver Hans-Göran Myrdal, fil lic och f d direktör i SAF, med anledningen av utnämmandet av Anita Hedberg till ordförande i universitetetsstyrelsen vid Uppsala universitet.

Han kritiserar den nya lagstiftningen som gör det möjligt för regeringen att utse externa ordförande i universitetsstyrelsen. Enligt Hans-Göran Myrdal får politikerna därmed större ”inflytande” över universitetet. (Svenska Dagbladet 3 februari)

GU JOURNALEN är en informations- och personaltidning från Göteborgs universitet REDAKTÖR: Allan Eriksson LAYOUT/GRAFISK FORMGIVNING: Anders Eurén. ANSVARIG UTGIVARE: Siv Bondenäs Brink STF ANSVARIG UTGIVARE: Åke Petterson MEDVERKANDE SKRIBENTER: Eva Lundgren, Peter Olofsson, Anders Franck, David Andersson & Jan Magnusson ADRESS: Informationsavdelningen, Göteborgs universitet, Box 100, 405 30 Göteborg. TEL: 031-773 1021. FAX: 031-773 4354 E-POST: Allan.Eriksson@adm.gu.se INTERNET: <http://www.gu.se/html/aktuellt.html> TRYCK: Arktryckarna AB, Göteborg. Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanenmärkning. UPPLAGA: 5 200 ex UTGIVNING: 8 nummer/år. Nästa nummer kommer i mitten av mars. Manusstopp 6 mars ADRESSÄNDRING: Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För obeställt material ansvaras ej. Citera gärna, men ange källa. ISSN 1402-9626

GU samverkar i nytt forskningsbolag

Göteborgs universitet och sjätte AP-fonden har gått ihop och bildat ett nytt bolag, A+ Invest, som ska ge forskarna en möjlighet att göra affärer av sina uppfinningar.

DET NYA DOTTERBOLAGET ägs till 50 procent av GU Holding – som är Göteborgs universitets eget utvecklingsbolag. Resterande 50 procent ägs av Sjätte AP-fonden som skjutit till 20 miljoner kronor. Detta innebär att bolaget tillsammans med universitetet får ett kapital på totalt 32 miljoner kronor.

Nu tillförs de finansiella resurser som krävs för att förädla forskningsprodukter på ett bra sätt och utveckla dem finansiellt, kommenterar Olle Isaksson, professor i internmedicin och styrelsens ordförande.

Enligt bolagets VD Jan Ahlström är målet med A+ Invest att utveckla akademisk forskning.

– Vi ger forskarna makt och inflytande över sina egna uppfinningar, säger han. Genom bolaget kan vi patentskydda forskningsresultaten.

Långsiktigt projekt

Även om han betonar att det är ett långsiktigt projekt, så är avsikten att verksamheten ska gå med vinst inom några år. Inom fem år ska bolaget, enligt planerna, børsintroduceras.

Idén med bolaget är att "förädla" uppfinningar genom att söka patent. När en produkt väl är patenterad kan den säljas (t ex genom avknoppning i dotterbolag), licensieras eller vidareutvecklas.

Blir delägare i bolaget

I praktiken går det till så att bolaget köper uppfinningen av forskare som då får betalt i pengar för att utveckla produkten, tills den går att sälja. Forskaren blir i gengäld delägare i bolaget och behöver

alltså inte ta någon ekonomisk risk.

Bolaget innehåller redan 25-30 utvecklingsbara uppfinningar, främst inom kemi, biomedicin och medicinsk teknik.

Det nya dotterbolaget ingår i GU Holding, som ägs av Göteborgs universitet. Holdingbolagets uppgift är att äga och förvalta produkter och tjänster som utvecklas vid GU. Bolaget äger fem dotterbolag (delägare i A+ Invest) och driver dessutom ett antal utvecklingsprojekt.

Tredje uppgiften

Rune Davidsson är VD i GU Holding. Han ser bolaget som ett exempel på den tredje uppgiften.

– Det är universitetets uppgift att se till att den forskning vi bedriver kommer till nytta i samhället, säger han. Vår uppgift är inte att styra forskningen utan att utveckla forskningsresultat till produk-

ter eller tjänster, som är efterfrågade på marknaden, helst i ett internationellt perspektiv.

Rune Davidsson menar att det finns stort intresse både från forskarvärlden och näringslivet att stödja utvecklandet av produkter och idéer.

– Vår förhoppning är att de 25-30 patent vi har i dag ska knoppa av sig i nya bolag. Vi kan på så vis bli en betydelsefullt utvecklingsbolag i den nya Västsvenska regionen, poängterar han.

ALLAN ERIKSSON

I nästa nummer av GU Journalen kan du läsa mer om vilka bolag som ingår i GU Holdingbolaget och hur man kan få hjälp med att vidareutveckla idéer och uppfinningar. Rune Davidsson är VD för Holdingbolaget. Du når honom på telefon: 773 51 63, e-post: rune.davidsson@adm.gu.se

Kulturvetarprogrammet upphör i höst

Det populära kulturvetarprogrammet läggs ned i höst. Ersättningen blir fler platser på fristående kurser samtidigt som två nya kurser blir tillgängliga för alla.

I DECEMBER TOG styrelsen beslutet att lägga ned kulturvetarprogrammet, 140/160 p, vid universitetet. Bakgrunden var det tuffa ekonomiska läget på humanistiska fakulteten. Valet stod mellan att behålla kulturvetenskap i programform eller som fristående kurser.

– Men det främsta skälet till nedläggningen är att kulturvetarprogrammet inte uppfyller villkoren för utbild-

ningsprogram, vilket är en policy som styrelsen antagit, säger Birgitta Skarin Frykman, universitetsråd i utbildningsfrågor.

Några av kraven är att utbildningsprogram har en stark ämnesintegration och leder till yrkesexamen. Och det gäller inte kulturvetarprogrammet.

Under 90-talet har ämnet kulturvetenskap byggts ut med ett stort utbud av fristående kurser. Det har i stort sett utvecklats en parallell organisation med både fristående kurser och kurser inom programmet.

– Det är detta som upplevs som orättvist, att man

kan komma in på alla kurser genom att gå ett program, säger hon.

Nu håller man på att inrätta en rådgivande referensgrupp som ska se närmare på vilka ämnen som ska ingå i kulturvetenskap.

Det finns, enligt Frykman, skäl att föra in fler kurser under kulturvetenskap och samtidigt komplettera kurserna med praktiska moment. De praktiska momenten har tidigare inte getts som fristående kurser.

Kulturvetarprogrammet har varit mycket populärt. Över 1 000 sökande har konkurrerat om de 36 platserna. Intresset har även varit myck-

et stort till de fristående kurserna i kulturvetenskap.

Men om programmet läggs ner blir det inte svårare att komma in?

– Nej, det är inte säkert, säger Mats Edvardsson som är handläggare på kansliet för humaniora. Antalet utbildningsplatser blir samma som tidigare, det är ett nolläge. En nyhet är att två nya kurser, som tidigare bara varit tillgängliga för studenter på programmet, blir närbara för var och en.

ALLAN ERIKSSON

Startskott för EU-Gothia

Göteborgs universitet har nu fått ytterligare ett EU-program – Leonardo Da Vinci.

I HÅRD KONKURRENS har GU fått en projektsökans beviljad. Projektet "EU-Gothia" omfattar ungefär 70 stipendier, för uppehåll, resa och försäkring. Under 3-12 månader åker svenska studenter ut i Europa och utländska studenter kommer till svenska företag i regionen för praktik.

Birgitta Lützen, som är projektansvarig och arbetar på kontaktsektariatet, vill att fler skall få kännedom om programmet. Leonardo Da

Vinci är inte bara för studenter, utan även en kontakt med näringslivet i regionen. Det är alltså en del av den tredje uppgiften. Birgitta uppmanar därför institutionerna att ta kontakt med henne och naturligtvis även informera sina studenter.

Kontakt med näringslivet

– Att få praktisera utomlands är oerhört värdefullt för studenterna. De får kunskaper om företag i andra länder och knyter kontakter. Flera studenter har t o m blivit erbjudna jobb direkt efter praktikplatsen.

– Främst vänder sig programmet till små- och medelstora företag – en av EU prioriterad grupp, säger Birgitta Lützen, som arbetar mycket med att rekrytera praktikplatser på företag i Västsverige.

Första programmet

"EU-Gothia" är universitetets första egna Leonardoprojekt. – Det gäller alltså för institutioner att hjälpa till för att få ett så gott resultat som möjligt, fortsätter Birgitta Lützen. Att rekrytera studenter som kan representera GU i Europa och även att utnyttja institutionernas egna före-

tagskontakter för att genom dessa ge bra praktikplatser till våra gästande EU-stipendiater.

ALLAN ERIKSSON

Vill du veta mer om villkoren som gäller för studenter, besök hemsidan på: <http://itse.adm.gu.se/ks/leonardo> eller ta direktkontakt med Birgitta Lützen, telefon 773 51 61, fax 773 43 55, e-post: Birgitta.Lutzen@adm.gu.se

Centrum för forskningsetik
Vid årsskiftet övertog universitetet verksamheten vid Centrum för forskningsetik, vars föreståndare är docent Stellan Welin. Organisatoriskt tillhör centret Temanämnden.

Nya avtal om betalkort

Göteborgs universitet har tecknat treåriga ramavtal för betalkort med American Express, Eurocard och Föreningsparbanken VISA. Alla anställda som anser sig ha behov av forskort skall ansöka om betalkort.

Nya ledamöter i stiftelsen Kursverksamheten

Rector har beslutat att utse Peter Jagers, Rutger Lindahl och Stefan Nilsson till ledamöter och Christina Stendahl till suppleant i styrelsen för stiftelsen Kursverksamheten vid Göteborgs universitet.

Inrättande av Ljuscentrum

Nu har Ljuscentrum även formellt inrättats som enhet inom Temanämndens ansvarsområde. Ljuscentrum har bedrivit verksamhet sedan Ljusfestivalen i februari förra året.

Nya arbetsenheter inom Handelshögskolan

Som ett led i förändringen av Handelshögskolans organisation har två nya enheter tillkommit från årsskiftet: avdelningen för integrerad civilekonomutbildning (ICU) och Graduate Business School (GBS).

ICU ska ansvara för den integrerade civilekonomutbildningen (120 p) och GBS för de integrerade masterprogrammen (60 poäng). De två enheterna ska ha samma ställning som en institution med eget budgetansvar och styrelse.

Ny miljöpolicy

Göteborgs universitet skall ha en miljösekreterare. Det beslutade universitetets styrelse som gav rektorn i uppdrag att inrätta en deltidstjänst som miljösekreterare. Pengarna ska tas från budgeten för universitetsgemensamhet. Styrelsen beslutade också att inrätta en miljösamordningsgrupp med deltagare från bland annat centrala förvaltningen, fakulteter, institutioner, personalorganisationer, studentorganisationer. Miljösekreteraren ska hålla samman gruppen som får en rådgivande funktion i miljöfrågor. Gruppen ska inte ersätta de grupper som redan finns i dag, exempelvis centrala arbetsmiljökommittén.

Personality

Björn Järbur är ny avdelningsdirektör vid rektorsambetets sekretariat. Den 1 juli tillträder han som universitetsdirektör.

TYDLIGARE ORGANISATION MED TVÅ KANSLIER

Från årsskiftet har de konstnärliga och humanistiska fakultetsnämnderna varsitt kansli.

Tidigare har de två fakultetsnämnderna sorterat under ett gemensamt fakultetskansli med en gemensam kanslichef. I praktiken har det redan skett förändringar. Sedan ett år har kanslichefen Jan-Olof Halling enbart haft ansvar för den konstnärliga verksamheten medan fakultetsdirektör Agneta Norlander ansvarat för den humanistiska.

En anledning till uppdelningen är att beredningen av ärenden är klart åtskilda från respektive nämnd.

– Det är en helt naturlig följd av de olika utbildningsområdenas förutsättningar, säger Christer Flodin, avdelningsdirektör på humanistiska kansliet. Under årens lopp har det blivit allt svårare att tillvara olika intressen under ett kansli.

Enligt Christer Flodin var den tidigare organisationen oklar för många.

– När vi skulle bereda ärenden för båda nämnderna då sammanblandades våra roller, vilket skapade förvirring. För folk utifrån var det svårt att förstå uppdelningen i ett kansli. En del trodde att den konstnärliga verksamheten var en del av den humanistiska.

Effektivare och billigare posthantering

Den nya post- och godshantering berör nästan alla inom universitetet. Men det kan komma att ta minst ett år innan reformen slagit igenom fullt ut.

– TVÅ PARALLELLA SYSTEM för universitetets post- och godshantering kommer att fungera sida vid sida under 1998. Vi räknar med besparingar i flermiljonklassen redan i år. Nästa år ännu mer, säger upphandlingsansvariga Birgitta Jernström.

Vid årsskiftet bytte Göteborgs universitet postadress. Många institutioner, avdelningar och enheter fick ett gemensamt postnummer, SE 405 30. Samtidigt infördes nya boxnummer (en adresslista med universitetets samtliga adresser finns inhäftad i tidningen).

Genom ramavtalet med Posten sänks universitetets portokostnader med omkring tre miljoner kr per år, ännu mer när reformen med streckkodssystem slår igenom fullt ut. Andra effekter är snabbare och effektivare postgång.

Postreformen är en genomgripande förändring av rutiner som i stort sett berör alla inom universitetet. För att det ska gå smidigt krävs allas medverkan. Särskilt stort ansvar vilar på vaktmästarna som får en nyckelroll i det nya post- och godshanteringssystemet och kan genom sitt arbete påverka besparingens storlek och andra positiva effekter av reformen.

Men förändringen av postrutiner omfattar än så länge inte Tjärnö och Kristinebergs marinbiologiska stationer, institutionen för hushållsvetenskap samt de kliniskt medicinska (på Sahlgrenska universitetssjukhuset) och de Chalmersgemensamma (fysik, kemi och matematik).

– Men vår strävan är att se till att alla enheter inom universitetet får samma postnummer. Det är viktigt för universitetets image, framhåller Birgitta Jernström.

Samtidigt betonar hon att det av naturliga skäl tar tid att genomföra en så stor förändring – 1998 får bli ett omställningsår.

Vilka postrutiner är det som gäller? Vilka avtal har slutits? Håll dig informerad genom att läsa nyhetsbladet Postnytt, som ges ut av Post- och Transportgruppens informatör Magnus Lindgren. Nyhetsbladet finns på GU:s webbadress: www.gu.se/press/vt98/postnr.html

De andra nyhetsbladet heter Inköpsnytt som finns att läsa på www.fastavd.adm.gu.se. Dessutom arrangerar fastighetsavdelningen fortlöpande utbildningar för berörd personal om de nya avtalen.

Studenterna vill ha mer inflytande

Universitetet får – i stort sett – godkänt av studenterna. Men studenterna är missnöjda med sitt inflytande över universitetet och hur de får träna sin kritiska förmåga.

EN NYLIGEN PUBLICERAD enkät visar vad studenterna tycker om universitetets kvalitetsarbete. Enkäten – som gjorts av Studentkommittén – är ett led i arbetet inför Högskoleverkets granskning av Göteborgs universitet under våren.

Enligt enkäten är studenterna missnöjda med inflytandet över sin studietituation och tycker att universitetet förbereder dem dåligt för tiden efter studierna. De upplever också att universitetet inte ger dem träning i kritiskt tänkande och problemlösning.

– Universitetet får svidande kritik för att inte ge studenterna inflytande, säger Johan Ernestam som gjort rapporten. Studenterna vet inte hur de kan påverka universitetet.

– Att studenterna är kritiska mot hur universitetet förbereder dem för livet efter studierna är en konsekvens av att de inte får tillräcklig träning i kritiskt tänkande, menar han.

Detta gäller inte minst vid examinationer, där det är sällsynt med problembaserade uppgifter.

– Examinationsformer får hyfsat betyg. Men studenterna saknar konstruktiv respons på examinationerna.

Även studentkärerna får hård kritik av studenterna för bristande inflytande.

Bra lärare

På det hela taget får universitetet godkänt av studenterna. Bäst betyg får universitetslärarna. De är entusiastiska för sitt ämne, en

egenskap som många studenter tycker är viktig. Lärarna har också en god förmåga att förmedla kunskaper på ett begripligt sätt och att väcka intresse för undervisningen.

När det gäller den studiesociala situationen anser studenterna att både studentkårer och institutioner är dåliga på att skapa sammanhållning i kurserna.

Studentkommittén drar slutsatsen att universitetet måste bli bättre på att ge studenterna inflytande över sin studietituation. Det handlar t ex om att ge bättre feedback på kursutvärderingarna.

Studenterna upplever att lärarna inte bryr sig särskilt mycket om kursutvärderingar. Uppföljningen av utvärderingarna fungerar dåligt.

Nu planerar Studentkommittén att introducera andra former av kursutvärderingar, där studenterna får ett större ansvar för genomförandet.

Enligt studentkommitténs ord-

förande Peter Nordstrand måste universitetet ta problemet på allvar om kvalitetssäkringssystemet vid GU ska fungera bra.

– Om studenterna är missnöjda med hur de får träna problemlösning och kritiskt tänkande och med hur universitetet förbereder studenten för livet efter studierna, då uppfylls inte ett av universitetens viktigaste mål, avslutar Peter Nordstrand.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA/KVALITETS-GRANSKNING AV GU

Enkäten – som besvarades av drygt 500 studenter – genomfördes av Studentkommittén och finansierades med medel från universitetet. Nu under våren gör Högskoleverket sin granskning av Göteborgs universitet.

NOSSA/STINE S. VIK/STOLO

Nytt från regeringen

Skräpta krav för forskarutbildning

Kraven på studiefinansiering höjs för dem som vill bli antagna till forskarutbildning. Riksdagen tog det kontroversiella beslutet i mitten av december.

I korthet innebär beslutet att studenter bara får antas till forskarutbildning om högskolan bedömer att deras finansiering är säkrad. Antingen genom en anställning som doktorand och/eller att studiemedel beviljas. Men fakultetsnämnden kan också anta student om man bedömer att finansiering kan ordnas på annat sätt, t ex genom stipendier. Detta innebär att studiemedel endast kan utnyttjas av de i forskarutbildningen som inte tagit studiemedel i sex år.

Studenternas inflytande ska stärkas

Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp som har i uppdrag att göra en översyn av studenternas inflytande i högskolan. Enligt utbildningsminister Carl Tham bör studenternas ha ett stort inflytande över såväl sin utbildning som den akademiska och sociala miljön. Det är en fråga om utbildningens kvalitet, menar han.

Gruppen, som ska redovisa uppdraget den 25 maj, ska föreslå eventuella förändringar, också via lagstiftningen, för att säkerställa inflytandet.

Verka för demokratins idéer

Utbildningsminister Carl Tham föreslår nu ett tillägg till högskolelagen om att högskolor och universitet – i enlighet med

grundlagens bestämmelser – ska verka för demokratins idéer.

Enligt grundlagen ska det allmänna verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Det står också att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

– Efter vad som nu har hänt finns det emellertid skäl att också i högskolelagen föra in denna, i och för sig självklara, markering, säger Carl Tham.

Forskningsråd läggs ned

Rådet för forskning om universitet och högskolor lades ner den 1 januari. Dess uppgifter övertas av Högskoleverket och Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HFSFR).

"Integrerad kunskap nödvändig i framtiden"

Jan-Åke Kark, ny styrelseordförande

Göteborgs universitet ska bli unikt och attraktivt – får både studenter och företagare. Tvärvetenskaplighet, öppenhet och samverkan måste vi satsa på, framhåller Jan-Åke Kark.

EN AV NÄRINGSLIVETS TOPPAR har utsetts att bli styrelseordförande för Göteborgs universitet, Jan-Åke Kark, VD för Ericsson Microwave System i Mölndal.

Med tio år som jurist bakom sig och femton års arbete från högteknologisk industri vill han kunna bidra med sina erfarenheter i den nya styrelsen.

Det var kanske inte så märkligt att valet föll på Jan-Åke Kark. Han har under många år varit engagerad i utbildningsfrågor och haft nära kontakter med flera högskolor och universitet. Varför han tackade ja till uppdraget beror just på ett stort engagemang för utbildningsfrågor. Och en övertygelse att universitet och högskola och näringsliv behöver varandra, nu mer än någonsin, om vi ska klara av framtidens krav.

– Utbildning är den viktigaste faktorn att föra Sverige ut ur ett industrisamhälle och in ett postindustriellt kunskapssamhälle. Jag har själv jobbat mycket i mitt eget företag för att klara omställningen till ett kunskapsföretag. Men det finns också ett mer personligt skäl:

– När man som jag arbetar 70-80 timmar i veckan som VD och därutöver har några styrelseuppdrag, kan det ibland kännas lite enkelspårigt att bara vara inom företagsvärlden.

– Jag tycker nämligen att vi inom näringslivet borde ägna viss tid åt att jobba med frågor ute i samhället. Där kan vi bidra med våra erfarenheter att koppla samhället och näringslivet närmare varandra.

När Carl Tham ringde honom i december och frågade om han kunde tänka sig att bli styrelseordförande, fick han en helg på sig att fundera. Men det var egentligen inget svårt beslut.

– Nej, det enda jag var orolig för var det skulle ta för mycket tid. Men enligt Tham så kunde man likna uppdraget med att vara styrelseordförande i en statlig myndighet.

Det har sagts att uppdraget kräver tio procents arbetsinsats. Har du verkligen tid med det?

– Det här med att det skulle ta tio procent är något som journalisterna hittat på, säger han upprört. Det handlar om att vara bollplank till rektor och att delta i 6-8 styrelsesammanträden per år.

Vad har du för bild av Göteborgs universitet?

– Jag har haft lite kontakter med Göteborgs universitet, men jag tror att de flesta uppfattar att universitetet har en otidlig bild. Man vet inte riktigt vad som utmärker GU. Vad jag däremot tycker är intressant och kan skapa dynamik är tankarna på transdisciplinära verksamheter inom universitetet. Det är det som behövs inför framtiden.

Hur ser du på den humanistiska forskningens roll för samhällsutvecklingen?

– Jag är övertygad om att vi behöver humanister i framtiden. Generellt tycker jag dock att svenska universitet och högskolor är alltför fackinriktade, det gäller även den humanistiska forskningen. Det ges inte tillräckligt med utrymme för personlig utveckling. Själv tror jag mycket på "learning by doing" i stället för "teaching".

Enligt Jan-Åke Kark är det oundvikligt att vi går mot en ökad teknologisk utveckling i samhället.

– Humanisterna borde kanske fråga sig vilken roll de har i det moderna, teknokratiska samhället? Humanisterna kan inte rygga för att det finns ett samhälle utanför. 75 procent av de datajobb som finns står obesatta, vilket beror på att det inte finns utbildat folk. Om vi ska överleva långsiktigt i Sverige, då måste vi utbilda för de jobb som finns.

Tekniker, däremot, behöver mer kunskaper i humaniora, det är Jan-Åke Kark övertygad om. Han efterlyser i sitt eget företag allt mer det humanistiska perspektivet i teknikprojekt.

För ökat utbyte

Jan-Åke Kark har arbetat mycket för samverkan mellan högskolesektorn och företagsvärlden. Det finns en nära samverkan, men mycket kan bli bättre,

tycker han. Det finns fortfarande en viss mistänksamhet – från både forskare och företagare.

– Högskolor har å ena sida velat behålla sin akademiska frihet och näringslivet å andra sidan har upplevt att högskolorna har varit ute för att pungslå dem på pengar. För mig är det viktigt att det finns en gemensam vilja att utveckla Sverige i rätt riktning.

Medan resurserna till universitetet minskar från statsmakten är det, enligt Kark, naturligt att söka kontakter någon annanstans. Att en ökad samverkan mellan universitetet och näringslivet skulle hota forskarnas integritet och oberoende, tror han är en överdriven oro.

– Forskningsföretag som är beredda att bekosta forskning är naturligtvis intresserade av att få något i retur. Det är ett nära samarbete som krävs – och i det samarbetet lär man känna och förstå varandra bättre. Men det är absolut inte frågan om styrd forskning. Vi begriper det här och det skulle aldrig falla oss in att störa balansen.

Vill satsa på det unika

Att bryta fördelningen i styrelsen att rektor är styrelseordförande, tycker han är utmärkt.

– Det är självklart att universitetet har en extern ordförande. Det vore nästan barockt om jag vore VD och styrelseordförande i samma bolag. Jag tycker det är viktigt att det kommer in en extern person som ordförande – en sådan person kan bidra med andra perspektiv och erfarenheter.

Nu hoppas Jan-Åke Kark att kunna stödja rektor och tillsammans med styrelsen utveckla Göteborgs universitet till något unikt.

– Jag tror att det unika kommer att bli mycket viktigt för högskolor och universitet i framtiden. Jag vill gärna bidra till att Göteborgs universitet blir ett universitet som framtida företagare rekryterar sina anställda direkt ifrån.

ALLAN ERIKSSON

FOTO: CISEI/JONSSON/KAMERAREPORAGE

Namn: Jan-Åke Kark
Uppväxt: Norrköping
Ålder: 52 år

Familj: Anette och två söner, Niklas, 16, och Magnus, 19

Bor: Långedrag

Utbildning: Jur kand. Läste juridik och företagsekonomi vid Uppsala universitet.

Karriär: Efter utbildningen gick Jan-Åke Kark den ettåriga internutbildningen på Electrolux, sålde bl a dammsugare och var enligt honom själv "en mycket framgångsrik dammsugarförsäljare". Han har arbetat som jurist på Invandrarverket i Norrköping i tio år. Därefter rekryterades han av konsultföretaget Programator. 1989 blev han VD i ett bolag i Blekinge, som var delägt av Programator och Ericsson. För tre år sen fick han erbjudande om att bli VD för Ericsson Microwave System AB.

Fritidsintressen: Segling, utförsäkring och att lyssna på "seriös" musik, det vill säga allt från barockmusik till opera. Han gillar att jaga och tar fram trumpeterna två gånger om året, vid högtidliga tillfällen.

Universitetsstyrelsens ledamöter

De som sitter kvar i styrelsen är hovrättsrådet Ann-Christine Persson, kommunalrådet Bengt Odlöv och docenten och läkaren Mikael Romanus. Nya är GLAB:s VD Bibbi Carlsson, direktören Per Sörbom (tidigare chef för Svenska Institutet, numera kulturråd i London) och stadssekreteraren Gunnar Westerling (s).

Lärarrepresentanterna är universitetslektor Gunilla Bornmalm-Jardelöv, nationalekonomiska institutionen, professor Kristian Kristiansen, institutionen för arkeologi och bitr professor Margareta Wallin Peterson, zoologiska institutionen.

Studentrepresentanterna: Jens Christian Berlin, Poly Gallardo och Catharina Wikehult.

Vid årets första styrelsemöte valdes Ann-Christine Persson till vice ordförande.

Visste du att . . .

Göteborgs universitet är en populär studieort även för studenter utanför Västsverige. Andelen västsvenskar minskar stadigt och var för läsåret 96/97 nere i 67 procent, vilket är en minskning med närmare 10 procent på tre år. En bidragande förklaring är en lyckad marknadsföring av GU:s breda kursutbud och att informationen sprids snabbare och lättare genom "nätet" och olika databaser.

Lenas forskning utan gränser

TEXT: ANDERS FRANCK
FOTO: HILLEVI NAGEL

Det började för ungefär femton år sedan. Då feriejobbade Lena Larsson-Mossberg under några perioder som värdinna på en fjällstation på Kungleden. Det var hennes första professionella kontakt med turism. Den lärde henne vad det i praktiken innebär. Det var inspirerande kunskap. Så inspirerande att hon bestämde sig för att också i teorin studera ämnet lite närmare. Nu är hon doktor och universitetslektor i det.

HÄR HÖJS MÖJLIGEN ETT eller annat ögonbryn en smula.

Doktor i turism? Kan man bli det? Egentligen inte, bör väl erkännas.

Men man kan bli doktor – ekonomie doktor – i "marknadsföring av tjänster med inriktning på turism".

Och *det* är Lena Larsson-Mossberg. "...med inriktning på ..."

Turismen är alltså inte någon självständig disciplin. Den är ett applicerat forskningsområde.

Organisatoriskt – och i vardagslag även fysiskt – hemmahörande på Handelshögskolan på Vasagatan i Göteborg men geografiskt i princip identiskt med jordklotet.

Och därmed får de fundamentala förutsättningarna för Lena Larsson-Mossbergs vetenskapliga tillvaro sägas vara antydda. Den fasta punkten i den är Handels. Företagsekonomiska institutionen, för att vara exakt. Där har hon sin ämbetsmodul, sin referenslitteratur och sin dator. (Och sina studenter.)

Från Marbella till Ekornavallen

Och där hittar man henne för det mesta. Men gör man det inte beror det förmodligen på att hon är på uppdrag någonstans ute i världen. (Vilket kan

betyda allt från Marbella till Ekornavallen.) Där har hon sitt forskningsfält. Turismen. Ett globalt fenomen som, förstår man på Lena Larsson-Mossberg, tål att undersökas vare sig det är på Costa del Sol eller utanför Falköping det uppträder.

Och vad vill hon då veta om det?

Det varierar från forskningsprojekt till forskningsprojekt.

Ibland är det charterturismen hon är mest nyfiken på.

Och då framför allt den mänskliga faktorn bakom den.

Charterturisterna. Studier kring dem är det gott om på hennes meritlista. Böcker, artiklar, uppsatser. Och hennes avhandling, "Servicemöten och deras betydelse vid charterresor", som kom 1994.

Syftet med den forskning som ligger till grund för sådana dokument är, mycket komprimerat uttryckt, att bringa klarhet i hur charterturister i vissa avgörande situationer och hän-

seenden tänker, känner och handlar. Exempelvis hur de resonerar innan de beslutar sig för att åka på just chartersemester. Och just till Algarve eller Rimini eller vilken deras destination nu är.

Vad gör turisterna nöjda?

– Eller, säger Lena Larsson-Mossberg, vad det är som gör att de blir nöjda. Om de nu blir det. Det kan det också vara värt att ta reda på. Vilka omständigheter bidrar starkast till att charterresenärer betraktar sin resa som lyckad? Och när de blir nöjda – hur nöjda blir de? Så nöjda att de åker till samma ställe nästa sommar igen? Med samma arrangör?

Det är en forskning som kräver viss praktisk assistans från den så kallade branschen. Det vill säga de företag som arrangerar charterresor.

– Men det är inget problem, försäkrar Lena Larsson-Mossberg. De ställer helhjärtat upp. Naturligt nog. Resultaten av de undersökningar som mina kolleger och jag utför är ju av lika stort intresse för dem som för oss.

Ett inte mindre benäget – och betydelsefullt – bistånd lämnas av charterresenärerna själva.

“Undersökningar” är för Lena Larsson-Mossberg i hög grad synonymt med personliga intervjuer med och enkäter bland dem.

– Jag inleder alla mina studier med personliga intervjuer. Vad jag är ute efter är ju att skaffa mig vetskap om vad turisterna tycker om det eller det. Och då måste jag ju fråga dem. Sedan gör jag enkäten.

Ingen påtryckningar

Men intervjuer med charterturerister är lite speciella. De äger alltid rum på eller på väg till ort – semesterort – och ställe.

– Svenska researrangörer får inte lämna ut uppgifter om sina kunder. Det är förbjudet. Därför går det inte att söka upp några charterresenärer innan de reser. Jag måste vänta tills de startar sin tripp. Då kan jag prata med dem. Antingen på plats – stället dit de åker – eller också under färden dit. I flygplanet.

Det vänskapliga förhållandet till branschen medför inga risker för forskarsamhällets dygder som oväld och integritet?

– Absolut inte. Vi har aldrig varit utsatta för några som helst påtryckningar.

Men turism är som sagt mer än charterturism.

– Mycket mer, betonar Lena Larsson-Mossberg.

Och så räknar hon upp en hel katalog underrubriker. “Svensk turism”. “Regional turism”. “Kulturturism”. “Storstadsturism”. “Ekoturism”. “Evenemangsrelaterad turism” – sådan som växer fram kring mässor och rockkonserter och fridrottsgalor.

Det är också företeelser som det forskas om. Allt för lite, dock, anser Lena Larsson-Mossberg.

– Det forskas överhuvudtaget för lite om turism. Men det beror på att de resurser som sätts på den verksamheten – både här och i andra länder – är för små. Uppseendeväckande små med tanke på att turism faktiskt är världens största industri.

”Turism lämpar sig ytterst väl för tvärvetenskapliga studier.”

– I Sverige är vi inte många som bedriver forskning om turism. Men vi bedriver den desto mer intensivt. Och ofta i samverkan med företrädare för andra universitet – och andra discipliner. Turism lämpar sig ytterst väl för tvärvetenskapliga studier. Det kan jag intyga. Jag samarbetar mycket med en socialantropolog vid Högskolan Dalarna, Monica Hanefors.

Internationell paketturism

Vi är tillsammans sedan tio år sysselsatta med ett forskningsprogram om internationell paketturism.

– Och jag har fler erfarenheter av sådan gränsöverskridande verksamhet. För några år sedan försökte en psykolog i Lillehammer och jag exempelvis teckna en prognos av hur utsläpp från en oljeplattform skulle påverka turismen på Bohuskusten. För närvarande skriver jag – i samverkan med främst nationalekonomer – en bok om positiva och negativa ekonomiska effekter av evenemang.

Lite mer stimulans från anslagsbeviljande myndigheter. Det är vad Lena Larsson-Mossberg saknar i sitt jobb.

Men det är också det enda.

– Annars har det allt.

KRÖNIKAN

FOTO: ALMAN ERICSSON

Nya uppgifter för universitetet

Intresset för den högre utbildningen och forskningen har nog aldrig varit större än i dag. En förklaring, som också uttrycks mycket tydligt i förra årets forskningsproposition, är att den kris samhällt nu genomgår, med stor andel arbetslösa och en svag ekonomi, bl a skall lösas genom en satsning på högre utbildning och att forskningens resultat skall komma samhället till del. Redan tidigare har dessa önskemål framgått av olika beslut och riktlinjer, allt under den något kryptiska benämningen “den tredje uppgiften”.

Vid Göteborgs universitet har vi sedan flera år ansträngt oss för att på olika sätt utåt visa upp vad vi gör och likaså öka allmänhetens förståelse och intresse för vad vi dagligen uträttat inom undervisning och forskning. Ett inslag i dessa aktiviteter är att se i vilken utsträckning den forskning som bedrivs genererar nya arbetstillfällen och nya företag. Redan för fyra år sedan bildades vid alla landets universitet sk holdingbolag ägda av näringsdepartementet. Syftet med dessa företag är att patent och andra innovationsliknande idéer skall kunna omsättas i företagande i samspel mellan forskaren och högskolan.

Vårt Holdingbolag vid universitetet startade – liksom vid de andra universiteterna – lite trevande. Det var en helt ny verksamhet och några föredömen fanns inte. Efterhand har vi nu börjat bygga upp några företag med i första hand medicinsk inriktning som ser ut att bli mycket framgångsrika. Det visar sig att när det väl ges möjligheter har många presumtiva patent och idéer kommit fram i ljuset. Vi har nu en handfull företag och ett 25-tal patent som sannolikt innesluter några verkligt intressanta medicinska innovationer och dessutom några bärande idéer inom informationsområdet.

Kan dessa idéer ge upphov till framgångsrika företag, vilket i några fall är mycket troligt, kommer detta i sin tur att ge universitetet i sin ägarroll av Holdingbolaget resurser som kan användas för att ytterligare förstärka forskarmiljöer osv.

Holdingbolaget fick vid sin tillkomst sex miljoner kronor till sitt förfogande och avkastningen av detta belopp är som alla inser inte tillräcklig för att kunna göra större satsningar inom högteknologiska områden. Nu har vi genom ett samarbete med den likaledes statliga teknikbrostiftelsen i Västsverige kunnat förstärka vår kapitalbas väsentligt. Holdingbolaget har också ett samarbete med Sjätte AP fonden.

I huvudsak har det varit inom det medicinska området som intresset för Holdingbolaget varit störst. Rimligtvis finns det många idéer också inom de övriga fakulteterna av intresse i detta sammanhang. Det må gälla naturvetenskap, humaniora eller samhällsvetenskap. Från Holdingbolagets sida kommer vi därför att öka våra ansträngningar att knyta kontakter med fler forskare och lärare som kan ha intresse av ett samarbete. Holdingbolagets syfte är absolut inte att styra inriktning på forskningen utan att bistå vid forskningsresultatens spridande där så forskaren så önskar.

Förvisso är hela detta arbete förenat med många utmaningar och frågetecken. Det gäller att kunna bibehålla universitetets oberoende och forskningens integritet. Samtidigt är det viktigt att den forskning vi bedriver kommer till nytta i samhället och att även universitetet kan vara en part i en pågående samhällsförändring.

LARS NORDSTRÖM

professor, universitetsråd och ordf i Holdingbolaget vid Göteborgs universitet

PROFILER

NAMN: Lena Larsson-Mossberg

ÅLDER: 41 år

BOR: Med man och två söner i Änggården

UPPVÄXT: I Hällekis (vid Kinnekulle)

FRITIDSINTRESSEN: Jogging. Umgänge

med familj och vänner. (Vilket inkluderar

högsläsning för de båda sönerna – just nu

ur *Jorden runt på 80 dagar*.)

UB:s distribuerade databaser i CWIS växer i antal! – ett 50-tal nu näbara över WWW!

Olika sätt att nå fram till databaserna:

WinFrame

Universitetsbiblioteket prenumererar för närvarande (fr o m 26 januari) på 20 databaser som är tillgängliga via WinFrame. Databaserna kan användas av dem som har en PC-Windows 3.11 eller Windows95) eller Macintosh med PC-kort/PC-emulering. För att nå databaserna måste man ladda ner en särskild programvara för kommunikation, en WinFrameklient.

Direkt WWW eller SPIRS-klienter

Vidare distribueras 24 st databaser som är sökbara direkt på UB:s WWW med hjälp av WebSpirs (www) eller med hjälp av särskilda programvaror, MacSpirs eller WinSpirs. Dessa kan hämtas från UB:s hemsidor.

Nationella avtal

Vi har också fyra st databaser som genom sk nationella avtal är tillgängliga via www. Det är Encyclopaedia Britannica, Artikelsök, Mediearkivet och citeringssdatabaserna Science Citation Index, Social Science och Arts and Humanities Citation Index.

Studentavtalet

Alla som går in via Gunet har tillgång till databaserna. De studenter som ansluter sig till det nya nationella avtalet med TeleNordia kommer också in.

Medline – PubMed

Den mest använda databasen av de som distribueras av universitetsbiblioteket via Gunet är Medline. En statistik över perioden aug-dec 1997 visar att antalet påloggningar är nästan 100 000.

Medline produceras av National Library of Medicine i USA. Sommaren -97 beslöt NLM att släppa Medline fri via WWW under namnet PubMed. Den av UB distribuerade Medline Express uppdateras en gång i månaden, PubMed via NLM uppdateras varje dag! Även ämnesorden de sk MESH-termerna är nu sökbara via WWW. Det är möjligt att spara referenser på sin egen hårdisk. Sin egen sökfråga kan man däremot inte spara. Adressen till PubMed är: www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed/

Länk till PubMed, liksom datum för introduktionskurser finns på vår hemsida: www.ub.gu.se/Gm/biomed Övriga kurser och nyheter finns alltid på våra hemsidor: www.ub.gu.se

Birgitta Stevinger
informationsbibliotekarie

Nu börjar det akademiska samarbetet med Kina att ta fart. Vid den officiella resan till Shanghai i januari fick Göteborgs universitet och Chalmers bra draghjälp av både näringslivet och kommunledningen.

INTRESSET FÖR KINA ÄR NU mycket stort – såväl bland storföretag som universitet och högskolor i Sverige. Och det förut så stängda Kina öppnar sig nu allt mer för utländska akademiker och företagare.

– De kinesiska forskarna är mycket angelägna om att etablera normala akademiska relationer med Europa. Efter massakern på Himniska Fridens torg frös relationerna under många år, säger Claes Alvstam, professor i kulturgeografi.

I delegationsresan från Göteborgs universitet deltog Claes Alvstam, Martin Fritz, Ingela Elofsson och Thommy Svensson.

Syftet med resan var att både följa upp och knyta nya akademiska kontakter, i både Shanghai och Beijing. Men inte bara det, berättar prorektor Martin Fritz.

– Det kunde vi förstås gjort på egen hand. Men genom att resa med kommunledningen och representanter från näringslivet fick besöket en annan dignitet. Vi kunde därmed knyta egna kontakter på hög politisk nivå; bland andra träffade vi borgmästaren i Shanghai, Xu Kuangdi – som anses vara en tänkbar efterträdare till president Jiang Zemin.

– Jag tycker resan var ett bra exempel på fullgörandet av den tredje uppgiften, om samverkan mellan näringsliv och universitet, fortsätter Martin Fritz. Både näringslivet och kommunledningen uppskattade i hög grad att vi och Chalmers var med. De fick kanske en annan syn på oss "knäppa akademiker", säger han och skrattar.

Många små steg

Delegationen besökte flera universitet, bl a Shanghai Academy of Social Sciences, som är den näst största vetenskapsakademien inom det samhällsvetenskapliga området i Kina med 800 professorer

och flera stora forskningscentra.

– Forskningen där visade sig vara väl överensstämmande med inriktningen på Handels. Det var överraskande, säger Martin Fritz. Nu planerar vi att ingå avtal om forskarutbyte med akademien.

Vid besöket på Education Commission i Shanghai, som är stadens övergripande utbildningsmyndigheten, diskuterade man vikten av samarbete mellan näringsliv och universitet.

Vilken betydelse har alla dessa kontakter mellan Göteborgs universitet och Kina?

– Det handlar om ett långsiktigt åtagande. Många små steg, både från oss och näringslivet, betonar Claes Alvstam. Det viktiga är att vi utvecklar en vana att kommunicera med varandra. På lång sikt tror jag att vi har mer att vinna på ett nära samarbete med Kina än tvärtom.

哥德堡大学 旅行报告

– I dagsläget handlar det om informationsutbyte. Genom personliga kontakter får man en annan insyn i landet. Dessutom är det lättare för kinesiska forskare att få resevisum och att söka pengar, om man har ett avtal om utbyte.

Genom kontakter med västerländska forskare kan kinesiska akademiker göra egna bedömningar av omvärlden.

Världens framtid

Så varför är Kina så intressant och viktigt? Ja, enligt Thommy Svensson, professor i historia och ordförande i styrelsen för Centrum för öst- och sydostasienstudier, så kommer världens framtid att avgöras i Kina – både politiskt och ekonomiskt. Tänk bara: 1,3 miljarder människor i ett land som snarare är som en kontinent – med en ekonomisk tillväxt på 6-7 procent årligen.

– Akademiska kontakter är ofta första steget mot ekonomiskt samarbete. Näringslivet har av naturliga skäl ett stort intresse av Kina och nu börjar man inse att man behöver universitetet – inte bara för kompetensen utan för arbetet.

Och Shanghai, som är Kinas största stad med 14 miljoner invånare, ligger i en oerhört dynamisk region med flera

ekonomiska frizoner, och ett 40-tal universitet. Shanghai har ambitionen att bli det nya Hongkong.

Det kinesiska samhället genomgår nu en snabb omvandling. På väg från ortodox kommunism till privatisering, där över 20 miljoner kineser i dag är aktieägare, berättar Martin Fritz med hänvisning till ett studiebesök som de gjorde på den toppmoderna börsen i Shanghai.

Och med tanke på att majoriteten av den kinesiska befolkningen är födda efter kulturrevolutionen, så är det bara en tidsfråga innan landet förändras politiskt mot större frihet och öppenhet.

Då gäller det för Göteborgs universitet att ligga långt framme.

Men än så länge finns det ingen professor i kinesiska vid Göteborgs universitet.

– Kinesiska behövs etableras på universitetet, slår Thommy Svensson fast.

ALLAN ERIKSSON

De kinesiska tecknen betyder: Göteborgs universitet, att resa och rapport.

Fakta/GU och Kina

GU skrev 1996 under samarbetsavtal med Beijing Normal University och Fudan University i Shanghai. Shanghai är en av Göteborgs vänorter. På Fudan University – som rankas som ett av Kinas främsta universitet – ingår GU som medlem i ett Nordisk Center.

Nu finns planer på att inrätta ett center för nordiska studier vid Beijing Normal University – med GU som drivande part. Ett sådant center skulle kunna ge ökade möjligheter för ett mer omfattande forskarutbyte mellan universitetet. Därutöver har flera institutioner vid GU redan ett etablerat samarbete med kinesiska universitet.

Prorektor Martin Fritz hoppas att det akademiska samarbetet ska bygga broar mellan forskare och företagare.

Kinesiska studenter diplomerar

HANDELSHÖGSKOLAN VID Göteborgs universitet diplomerade i december den första kullen kinesiska studenter som följt den särskilda magisterutbildningen International Executive Master of Business Administration, med inriktning mot internationellt företagande, finansiell ekonomi, företagsekonomi och tvärkulturell kom-

munikation. Detta specialdesignade tvååriga program genomförs som en externt finansierad internationell uppdragsutbildning och är en av de första utbildningarna i sitt slag på svenska universitet.

Förhoppningen är att programmet skall kunna fungera som en brygga mellan svenskt och kinesiskt näringsliv i en tid när

allt fler svenska företag etablerar sig i Kina.

Genom ett särskilt avtal som slöts förra året mellan Göteborgs universitet och Beijing Higher Education Committee for Science and Technology har nu ytterligare en grupp om ca 35 kinesiska studenter anlänt till Göteborg för att få sina examina våren 1999.

Hur når vi ut med forskningen?

Skriv Göteborg University – när du publicerar dig i internationella vetenskapliga tidskrifter!

NÄR FORSKARE vid Göteborgs universitet publicerar sig i internationella vetenskapliga tidskrifter råder tydligen förvirring om vad man ska ange som adressat. Detta upptäckte överbibliotekarie Jon Erik Nordstrand när han gjorde en undersökning i den amerikanska databasen, Biological Abstract – för perioden januari-juni 1997. Mer än hälften av alla publicerade forskare angav en annan adressat än "Göteborg University".

I de första 76 träffarna på dokument av göteborgsforskare fick Jon Erik Nordstrand 17 olika benämningar av Göteborgs universitet; bl a East Hosp, Ostra Univ. Hospital, Univ. Goteborg och Sahlgrenska Univ. Hosp.

Detta trots att det finns ett beslut på att det heter Göteborgs universitet (Göteborg University), och inget annat.

Det är naturligtvis lättare att ha överseende med University of Goteborg än med Ostra. Univ. Men det är ändå allvarligt. Biblioteken sorterar nämligen artiklarna efter bokstavsordning, vilket medför att University of Goteborg hamnar fel. Och ännu värre, söker man bara på "Goteborg University", ja då är risken stor att man inte hittar det man letar efter eller får felaktiga värden.

– Det finns många hemgjorda omskrivningar, säger Jon Erik Nordstrand. Det är ju omöjligt för utomstående att se om de arbetar vid Göteborgs universitet, om de t ex skriver Ostra Hosp. Forskarna talar inte om vem som är deras arbetsgivare. En sådan situation vore helt oacceptabelt om man arbetade på t ex Astra eller Ericsson.

– Det är mycket allvarligt. När man ska mäta hur många vetenskapliga artiklar som produceras vid en fakultet, då är risken att man får dålig ranking bara för att forskarna inte skriver rätt institutionsadress.

– Även regeringen tittar på hur många vetenskapliga rapporter universiteten publicerar varje år. Det är en bedömning som kan ligga till grund för tilldelningen av resurser.

Aktiva göteborgsforskare

Ett mått på vetenskaplig aktivitet är graden av samarbete med andra institutioner.

För att ta reda på omfattningen av samarbete sökte Jon Erik Nordstrand i den amerikanska databasen "Current Contents", som omfattar naturvetenskap, teknik och medicin, under perioden januari-juni 1997.

Resultatet visar att forskare i Göteborg är mycket aktiva medförfattare med forskare i Linköping, Umeå, Stockholm och Uppsala. Tar man hänsyn till universitetens storlek har man faktiskt det minsta samarbetet med det närliggande Lund!

Men sammantaget har göteborgsforskare ett större samarbete med USA än med någon svensk ort (i begreppet göteborgsforskare ingår även chalmersforskare).

Utbytet med våra nordiska närorter som Bergen, Stavanger och Århus är väldigt litet.

Omvänt har Linköpings universitet ett långtgående samarbete med Göteborg.

– Under mätperioden hade var 10:e artikel som publicerades vid Linköpings universitet har en göteborgsforskare som medförfattare. Det innebär att Göteborg ur Linköpings synvinkel är oerhört viktig.

Om man räknar på samma sätt (alltså graden av samarbete, inte antal artiklar) kan man dra slutsatsen att Göteborg är en viktigare samarbetspartner för Ryssland jämfört med USA.

Sverige på tredje plats

Vilket land åstadkommer den mesta forskningen, och hur står sig Sverige internationellt?

Sverige är ett litet land som trots allt är mycket produktivt när det gäller vetenskapliga artiklar. Vid en sökning i de två databaserna Science Citation Abstracts (SCI) och Social Sciences Citation Abstracts (SSCA) – som omfattar alla ämnesområden utom humaniora – hamnade Sverige på tredje plats vad gäller flest vetenskapliga artiklar under en femårsperiod (1992-96).

Schweiz kom på första plats med 7 600 artiklar, Israel på andra med 7 375 och Sverige på tredje med 6 974 per miljon invånare.

Hur ofta artiklar citeras

Det är mätt i kvantitet. Hur ska man då mäta kvaliteten på artiklarna? Ett sätt är att se hur ofta varje enskild rapport sedan citeras av andra forskare. Med det måttet, genomsnittligt omnämmanden per publicerad artikel, hamnar Sverige på fjärde plats. Om man räknar så får varje svensk artikel 4,38 omnämmanden i andra forskares tidskriftsartiklar. Motsvarande andel för

Schweiz är 5,66, USA 5,03 och Nederländerna 4,45.

En förklaring till att Schweiz toppar listan är att den europeiska kärnforskningsorganisationen (CERN) ligger i Genève och därför drar till sig forskare från hela världen. Att Israel ligger högt beror sannolikt på att många amerikanska forskare med judiska rötter tar ett sabbatsår i Israel, tror Jon Erik Nordstrand.

– Om vi skulle räkna bort Schweiz och Israel, så betyder det att vi i stort sett är bäst. Det är strålande att Sverige ligger så bra till internationellt. Däremot är vi förmodligen dåliga på att föra ut forskningen till industrin. De länder som har haft en god ekonomisk tillväxt – som t ex Tyskland och Frankrike – är inte lika lyckosamma vad gäller forskningen.

För Jon Erik Nordstrand är det uppenbart att vi nu skördar frukterna av en lyckosam forskningspolitik. Men han är orolig för att de snabba förändringarna i dagens politik kommer att rasera det försprång som svenska forskare har.

– Att vi har lyckats så bra med att producera forskningsresultat beror rimligen på att vi haft en lyckad forskningspolitik. Då bör man vara väldigt försiktig med att förändra systemet.

ALLAN ERIKSSON

Fotnot: Databasen Biological Abstract, liksom övriga databaser i denna artikel, finns tillgängliga över universitetets datanät inom UB:s CWIS-projekt (Campus Wide Information System, som är det samlade namnet på UB:s nätkäntigheter).

Exempel på olika adresser i 76 göteborgsdokument i "Biological Abstract", jan-juni 1997

- 1 East Hosp
- 15 Goteborg Univ
- 1 Goteborg Univ. Sahlgrenska Univ. Hosp
- 2 Ostra Hosp
- 4 Ostra Univ. Hosp
- 2 Sahlgren's Hosp
- 11 Sahlgrenska Univ. Hosp
- 19 Univ. Goteborg
- 2 Univ. Gothenburg

Kulturell förnyelse av Studenternas hus

Nu ska STUDENTERNAS HUS åter bli en levande kulturell fristad – med poesi, konst och musik. Det hoppas Irène Sjöberg-Lundin som i vår har två kulturserier på gång. Ord och HalvTio.

På 40-50-talet var Kären en samlingsplats för intellektuella och studenter i Göteborg med politiska debatter och aktivt kulturliv. Nu vill Irène återuppväcka gamla idéer och skapa ett levande kulturcentrum för alla.

– Det har länge varit kulturell öken på

Kären. Men nu ska det bli ändring på det, säger Irène Sjöberg-Lundin som är kulturansvarig på Studenternas hus.

Och visst är det lite av förnyelse. Ett fullspäckat vårprogram som inte går av för hackor: Internationell musik och poesi-kvällar med Björn Ranelid och Katarina Frostensson.

Vårens program har redan kommit igång, med två serier: ORD, författaraftnar med Bodil Malmsten, Björn Ranelid, Agneta Danielson samt Katarina Frostensson.

Den andra serien "HalvTio" är konserter varannan onsdag. Hon hoppas att tidpunkten ska bli ett begrepp. Tyngdpunkten är på internationell musik, med bl a Edo Bumba – afrikanska toner och rytmer – och arabisk musik senare i vår.

Irène Sjöberg-Lundin har många idéer för framtiden.

– Min dröm är att huset ska sjuda av verksamhet och liv. Det ska finnas något för alla, säger hon.

ALLAN ERIKSSON

Irène Sjöberg-Lundin gör i vår en stor kultursatsning på Studenternas Hus.

FOTO: ALLAN ERIKSSON

Onyanserat om steriliseringsdebatten

UNDER PERIODEN 1935-75 steriliserades 63 000 personer i Sverige. En del av dessa var helt frivilliga, men utan varje tvivel skedde åtskilliga övergrepp och tragedier. Åtminstone det tidiga steriliseringsprogrammet präglades av uppfattningen att man måste förbättra det totala folk-materialet, den kollektiva arvs-massan.

Myndigheterna kunde inte med hjälp av polis släpa iväg personer som skulle steriliseras. Men det förekom ofta stiltläraformer av tvång och påtryckning. Personer som bedömdes som rättsinkapabla, och inte förstod innebörden av åtgärden, kunde steriliseras utan samtycke. Det kunde också vara villkoret för att få abort eller bli utskriven från anstalten. Epileptiker och psykiskt sjuka måste ofta vara steriliserade för att få rätt att gifta sig.

Det svenska steriliseringsprogrammet var ämnet för ett högst intressant seminarium den 29 januari som arrangerades av Centrum för Forskningsetik i Göteborg. Där gav Maija Runcis flera exempel på hur kvinnor behandlades på annat sätt än män. Prövningen kunde vara godtycklig och manipulativ, bl a användes undermåliga intelligenstest. Av de steriliserade var 93 procent kvinnor. Runcis menade att man inte kan förstå detta om man inte har ett genusperspektiv.

En diskussion i dag om steriliseringspolitiken måste också ta upp den debatt som förts i massmedia under det senaste halvåret. Den har ofta varit felaktig och mycket onyanserad. Man har ofta på ett orimligt sätt satt likhetstecken mellan sterilisering och tvångssterilisering. Man bortsåg från att motiven för steriliseringarna skiftade mellan olika tidsperioder. Sverige

förde inte in Tyskland på den nazistiska vägen, vilket faktiskt påståtts i utländsk press.

Mattias Tydén menade att denna felaktiga bild gjorde att skeendet mystifierades och läkarna demoniserades. Därmed blev det omöjligt att förstå och dra lärdom av det inträffade.

Tydén ansåg att detta ställde allvarliga frågor om förhållandet mellan media och for-

skarvärlden. Här måste ett närmande ske. Journalisterna måste ta sin vetenskapsbevakning på allvar och också tro att läsarna kan förstå lite mer komplicerade förklaringar. Vetenskapsmännen bör delta mer i den allmänna debatten.

Varför fick då Maciej Zarembas DN-artiklar ett så enormt genomslag, både i Sverige och internationellt? Tydén påpekade att artiklarna kom samtidigt som Sveriges roll under andra världskriget diskuterades också i andra länder. (Även i det fallet handlade det om fakta som inte var nya.) Andra hävdade att det berodde på Dagens Nyheters ställning och det ovanliga inslaget av kampanj-journalistik i form av presentationen på förstasidor och löpsedlar.

Bo Rothstein menade att genomslaget kom när man lyfte fram tydliga syndabockar; socialdemokrati och välfärdspolitiken. Denna skuldläggning byggde på uppfattningen att 30-talets politik bestod i att lägga livet till rätta. Ett sådant synsätt fanns utan tvivel hos makarna Myrdal men fick lite genomslag i den praktiska politiken. I Gustav Möllers åskådning, som präglade de faktiska besluten, ingick en helt annan respekt för människors autonomi. Rothstein ville hellre söka förklaringen till steriliseringsarna i en svensk mentalitet, över partigränserna, som satte kollektivet över individen

och som avfärdade mänskliga "rättigheter" som metafysik. Man kan ställa flera frågor kring mediernas rapportering. Varför fick den en sådan slag-sida? Ännu märkligare är att steriliseringspolitiken alls kunde bli en stor nyhet. Det är inte bara ett antal forskare som tidigare intresserat sig för frågan. Journalisten Bosse Lindquist gjorde för några år sedan fina intervjuer med drabbade. Dessa sändes i radion och publicerades i bokform.

På 80-talet gjorde Jan Guillou ett spektakulärt TV-program i ämnet. Ingen svensk har bättre tillgång till medier-na än han och programmet sågs säkert av en miljonpublik. Ändå får man ofta höra att Dagens Nyheter "avslöjade" steriliseringspolitiken.

Är vi så överstimulerade av osammanhängande information att vi börjar få svårt att hålla kvar särskilt mycket i huvudet? Den frågan berördes inte men vore nog värd ett eget seminarium.

DAVID ANDERSSON
Filosof och skribent

Vinnaren i Stockholms Dagblads stora rastypstävlan visas på förstasidan den 5 februari 1922.

Kom igång på Fysikens dagspass

Var nyårslöftet att börja träna? Har du redan lagt av?

Fysikens gratispass kan bli räddningen.

– Det ska vara kul och kännas lätt. Tar det emot tränar du fel, säger David Horn verksamhetsansvarig för GFS.

PÅ GFS FYSIKEN nära Chalmers finns mängder av motionsaktiviteter. Badminton, basket, pingis, gymping, workout, aerobic och mycket, mycket mera. Utmärkt rekreation för den som sitter stilla hela dagarna och behöver göra av med rastlöshet. Men egentligen en onödig verksamhet om bara folk rörde på sig mer naturligt.

– Det är sjukt det här att planera in ett par träningstillfällen per vecka och sen inte göra någonting. Det är vardagsmotionen som är värdefull. Dagliga promenader till och från jobbet är nog så bra träning, betonar David Horn som dock för egen del gärna sticker ut och springer när stressen kryper på.

Det gäller att hitta sin egen form av motion, säger han. En grundregel: ägna dig åt det som är kul. För många räcker det med promenader. Tankarna kan spela fritt när ansträngningen är måttlig, men ändå tillräcklig för att bli av med stress, sömnsvårigheter och dystra tankar. Andra behöver svettas, känna hjärtat banka och ta ut sig för att må bra. Då

FOTO: LISA BRUNNSTRÖM

kan bollspel, löpning eller gymping passa bättre.

Och visst, lite tuffare motion är generellt ett effektivare sätt att på kort tid bli av med stress som ofta sätter sig fysiskt i kroppen. Spänningar i axlar, magont eller huvudvärk är vanligt.

Men börja lugnt. Många som fyllt 40 bestämmer sig för att börja träna, men inser inte att en otränad kropp måste byggas upp successivt. Starta med promenader de första två veckorna. Har du sen hyfsad ork så börja jogga några kilometer. Eller gå exempelvis på Fysikens grund-gympa. Vad du än gör så ska det kännas lätt i kroppen. Eftersträva en känsla av att "jag hade kunnat ge mer".

Komgångkurser

På Fysiken anordnas också Komma-igångkurser på åtta veckor med lätt träning och undervisning i kost och motion. Ett alternativ för den som har svårt för att komma igång på egen hand eller för den som går in i väggen och tar i för hårt i början.

För människor som är överviktiga är träning naturligtvis en viktig väg mot nya levnadsvanor.

– Men det håller aldrig som motivation i längden att man vill komma i baddräkten, säger David Horn.

Glädjen och välmåendet som följer efter ett träningspass är desto viktigare som morot.

Gratisträningen ligger på både dag och kvällstid och omfattar allt från gymping och bollspel till nya innegrejen spinning.

Mjuk träningsform

Vattengympan är kanske inte den häftigaste aktiviteten på Fysiken, men studsandet och sprattlandet i basängen på Chalmers studenthem är garanterat nyttigt för den som har problem med led och muskelverk. Skaderisken är dessutom obefintlig med denna mjuka träningsform.

Men även gymet är värt ett besök, även för den som har passerat ungdomens fräscha dagar.

– Gym i dag är inte som förr. Då tränade mest "byggare". Idag är det öppet för vänligt folk. Vi funderar ändå på att inrätta speciella "35+" timmar, berättar David Horn.

Träningen är nu inte så gratis som man kan tro. Arbetgivaren, Chalmers eller Göteborgs universitet, betalar men den anställda behöver inte punga ut med en krona.

En annan väg till Fysikens verksamhet är genom Företags-hälsövrården. Då betalar arbets-givaren och den anställda får ett rehabiliterings- och träningsprogram att följa.

– Alla blir bättre av Företags-hälsövrården och träningsprogrammen. Vi kan lindra smärta och få många att återgå till sina arbeten med enkla och billiga medel, säger David Horn.

PETER OLOFSSON

Rätt svar på vem som skrev vad

Rätt svar på frågetävlingen Vem skrev vad?: 1E, 2H, 3D, 4A, 5C, 6G, 7B, 8F

Text (1) är hämtad ur *Kusinerna* kap. 3 (1834) av Sophie von Knorring (E). Boken blev 1834 års stora litterära händelse. I texten talar en kvinnlig huvudperson, Amalia, och beskriver en ung man som gripits av Byrons romantiska stämningar. Av beskrivningen förstår vi att den romantiske unge mannen framstår som "fäinig" för Amalia. Romanen framställer en tid som är betydligt mer realistisk än romantikens tidiga 1800-tal.

Text (2) är tagen ur dikten Tideräkning ur diktsamlingen *Tideräkning* av Karl Vennberg (H) publicerad 1945. Jag tror att denna text har varit en svår nöt att knäcka för julknäpsdeltagarna. I diktens tilltal förstår vi att den uppskattande beskriver något vi kunde kalla fakta, men redan i dessa enkla datumangivelser uppstår svårigheter då det finns olika tideräkningar i världen. Detta är något för alla forskare att begrundas, de enskilda "faktas" skenbara objektivitet.

Text (3) är hämtad ur Per Wästbergs (D) fjolärsbok *En ung författares dagbok*. Här aktualiseras en nybliven akademiledamot och en av våra internationellt mest lästa och översatta författare – Tomas Tranströmer. De är bekanta sedan tidig ungdom.

Text (4) har en lång titel: *Vidsomsprov eller herr Arngrim Berserks förträffelige tankar över ett fynd i jorden intet långt från Stockholm, utgivne 1739*, författat av Olof von Dalin (A). Det som beskrivs i texten är en simpel potta som grävts upp ur jorden, men som av den rubeckianskt anfäktade fornforskaren uppfattas som en hjälm tillhörig en forntida hjälte som fallit i tapper strid. Fornforskaren som avhånas är Eric Julius Björner. Texten kan med fördel läsas som ett memento inför dagens nynazistiska svärmeri för Sveriges "fornstora dar". En skeptisk ironi av Dalins märke kan ibland vara att föredra.

Text (5) är ur *Prometheus och Ahasverus* av Viktor Rydberg (C), från 1877. Ljusbringaren Prometheus, som förde elden till människorna straffades av Zeus genom att smidas vid Kaukasus klippor och bli hackad av en örn. Man brukar se Prometheusgestalten hos Rydberg som bild för den kämpande idealismen.

Text (6) är *Fruentimrets försvar emot J.J. Rousseau medborgare i Genève* (1758) av Hedvig Charlotta Nordenflycht (G). Texten är rolig eftersom den framställer Nordens turturduva i ett helt annat sken än vi är vana att se henne. Texten är ett tidigt feministiskt traktat av en intellektuell kämpe.

Text (7) är en del av dikten Tillägnet ur samlingen *Hårdarna* (1927) av Karin Boye (B) framställer åter en stark kvinnlig röst som beskriver landskapet runt Uppsala där forntid och nutid blandas samman på ett suggestivt väckande och effektivt sätt.

Text (8) är ur *Kejsaren av Portugalien* (1914) av Selma Lagerlöf (F). Texten identifieras lätt med hjälp av egennamnen. Berättelsen om den unga flickan från landsbygdsproletariatet som blir luder i storstaden är djupt gripande i kontrasterna mellan Jan i Skrolyckas inbillade värld och den verkliga världens brutalitet. Selma Lagerlöfs djupa erfarenheter av kärlekens olika vägar ger texten en psykologiskt djup botten.

Hoppas läsekretsen haft roligt i knäpandet önskar Jan Magnusson

Följande personer vann GU Journalens litterära julknäp:

Första pris går till Sonja Eriksson på Fastighetsavdelningen. Hon vinner den samlade utgåvan av "Göteborgs historia. Näringsliv och samhällsutveckling".

Andra pris: Per-Olof Andersson, institutionen för slaviska språk, som får "Göteborgs universitetshistoria" band I & II.

Tredje pris: Gunnar Berg, zoologiska institutionen. Han vinner "Språket och historien" av Tore Janson.

GU Journalen gratulerar pristagarna och tackar alla som skickat in svar.

Personalnytt

NYA PROFESSORER

Martin Billeter
professor i molekylär biofysik med inriktning mot NMR-spektroskopi

Olov Olson
professor i företagsekonomi, med särskild inriktning mot redovisning med finansiering

NYA DOCENTER

Edmé Domínguez Reyes
docent i freds- och utvecklingsforskning

Maria Lawenius
docent i pedagogik

Egil Andersson
docent i pedagogik

Carole Gillis
docent i antikens kultur och samhällsliv

Kristina Sundell
docent i zoofysiologi

Martin Cederwall
docent i teoretisk fysik

Bo Berghult
docent i oorganisk kemi

Regina Fritsche
docent i zoofysiologi

Ingegerd Engberg
docent i intensivvård, speciellt omvårdnadsforskning

ÖVRIGA FÖRORDNANDEN

Lotta Mellander
universitetslektor i internationell medicin

Anders Möller
universitetslektor i psykologi, med inriktning mot human reproduktion

Lauren Lissner-Östlund
universitetslektor i epidemiologi

Christine Wennerås
forskarassistent i mikrobiologi

Martin Billeter
föreståndare för Svenskt NMR Centrum (SNC)

Bertil Ohlsson
biträdande forskare vid Wallenberg-laboratoriet

Kjell Einarsson
avdelningsdirektör/planeringschef vid fakultetskansliet för medicin

Christin Andersson
byrådirektör vid rektorsämbetet, utbildningsavdelningen

Maria Dunvald
byråassistent vid rektorsämbetet, utbildningsavdelningen

ÖVRIGT

Ny chef för Röhsska museet blir **Lasse Brunström**, professor i kulturvård vid Göteborgs universitet.

Utdelningar

ALBERT WALLINS PRIS 1997 TILL PER JONSSON

Docent Per Jonsson, Tjärnö marinbiologiska laboratorium har mottagit Albert Wallins pris 1997 efter beslut i Kungliga Vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg. Docent Per Jonsson tilldelades utmärkelsen för sin forskning om mikroorganismer i vattenmiljö och för sina studier av skiktning av vattenmassor vid olika flöden.

Prisets grundare Albert Wallin var läkare vid Sahlgrenska sjukhuset och en aktiv medlem i Vitterhetssamhället. Albert Wallin testamenterade medel till två fonder; en för allmänna stipendier och en för till Albert Wallins pris. Priset för 1997 uppgår till 25 000 kronor.

GILLBERG FÅR BARNMEDICINPRIS

Professor Christopher Gillberg vid Sahlgrenska universitetssjukhuset har fått 1997 års Barnmedicinpris från Ronald Mc Donalds barnfond. Priset på 100 000 kronor ges till professor Gillberg för "betydelsefulla och gränsöverskridande forsknings- och utbildningsinsatser för barn med neuropsykiatriska sjukdomar, inkluderande DAMP, autism, Aspergers syndrom och dyslexi".

Open Society Collage i Vilnius –

som har stöd från Open Society Fund-Lithuania och Soros Stiftelsen – söker kvalificerade humanister och samhällsvetenskapare som är villiga att ge kurser i Litauen under en till två månader per år på doktorandnivå och som kan engagera sig i personlig handledning av doktorander. Lön motsvarande 2.500 dollar per månad har ställts i utsikt. Skicka intresseanmälan med CV till: Håkan Olsson CREES, Box 700, 405 30 GÖTEBORG. E-post: h.olsson@padrigu.gu.se

PSYKOTERAPI? Individuellt eller par

Hinner Du med jobbet men inte Dig själv? Skjuter Du (ni) upp att ta i samlevnadsproblem, depression eller andra allvarliga konflikter? Vi har en verkligt seriös mottagning och 15 resp 20 års erfarenhet och träffar många akademiker. *Kostnadsfritt första samtal.*

T: 711 00 65. Mån. Ons. Fre: 12-13 (nära Vasagatan)

Alice Weibull & Ted Schröder AB leg psykologer och leg psykoterapeuter

Göteborg blir centrum för genusforskning

I traditionell vetenskap brukar man låtas som om könet inte existerar. Så inte inom genusforskningen där man undersöker könets betydelse i de mest skiftande sammanhang.

– Egentligen borde det finnas ett genusperspektiv i all forskning, säger Eva Lundgren-Gothlin.

ÄN SÅ LÄNGE SITTER Eva Lundgren-Gothlin i sitt tjänsterum på institutionen för idé- och lärdoms historia. Hon är filosofie doktor och forskarsistent vid institutionen. Hennes avhandling "Kön och Existens" handlade om Simone de Beauvoirs filosofi i fransk efterkrigstid, inte minst i relation till Jean-Paul Sartres filosofi. Hon har doktorander att handleda men ägnar större delen av denna termin åt forskning.

Men snart ska hon flytta. Hon har just blivit utsedd till chef för Nationella sekretariatet för genusforskning (som ligger under Temanämnden). Hon skall börja den förste juli och har förbundit sig att stanna i minst två år.

– Jag är jätteglad för att sekretariatet ska finnas här i Göteborg! Vi har ju de unika kvinnohistoriska samlingarna på universitetsbiblioteket så det känns riktigt att sekretariatet kommer just hit.

Spännande och nydanande

Sekretariatet ska samarbeta med andra forskningscentra och har redan inlett ett samarbete med kvinnovetenskapligt forum i Lund kring Femdok. Femdok är en nationell databas för kvinno-, genus och jämställdhetsforskning i Sverige efter 1990. Sekretariatet bidrar med 200 000 kronor för arbetet med databasen.

– Mycket av det mest spännande och nydanande som händer inom forskarvärlden sker just inom genusforskningen. Det finns så mycket som hör hit: Medicin är ett viktigt exempel, där man nu börjat uppmärksamma vikten av ett kvinnoperspektiv.

Men genusforskning kan också handla om mer abstrakta saker, som moral till exempel.

– Kvinnliga moralfilosofier har påpekat skillnader i hur män och kvinnor resonerar moraliskt. Vissa undersök-

ningar pekar på att män i större utsträckning än kvinnor diskuterar människan på ett abstrakt sätt, det är principer som gäller, och moralfrågorna riktar sig till ett självständigt, autonomt handlande subjekt. Kvinnor tycks å andra sidan i större utsträckning ta hänsyn till den situation som råder. Det som kanske är fel som princip, exempelvis att stjäla, kan i en viss situation ändå vara rätt, till exempel för att hindra ett barn från att svälta ihjäl.

Genusforskning kan alltså ha betydelse inom nästan all forskning; historia, litteraturvetenskap, teknik, medicin, konst.

– Jag tror att det kan vara en fördel att jag är idéhistoriker! Det är ett mycket tvärvetenskapligt ämne, det gränsar till så många områden: vetenskapsteori, filosofi, teknikhistoria, politisk historia bland annat.

Viktigt med information

De närmaste åren kommer säkert att innebära mycket arbete för Eva Lundgren-Gothlin. Som föreståndare för sekretariatet för genusforskning finns det nästan hur mycket som helst att göra.

– Min första uppgift blir förstas att etablera sekretariatet och bygga upp verksamheten. Vi ska få ytterligare två anställda, en informatör och en högskolesekreterare. Vi ska ge ut en tidning och ha egen hemsida på Internet.

Man ska informera om konferenser och olika verksamheter och själva anordna konferenser.

– En viktig uppgift är att stimulera och informera om genusforskning. Det är viktigt att vara en kontaktpunkt för genusforskare över hela landet. Det görs oerhört mycket bra forskning i dag men den når inte ut och integreras inte med annan forskning. Sekretariatets uppgift är att ha en nationell överblick över genusforskningen och göra så att forskningens resultat sprids. Vi är inget forskningsråd, men vi ska arbeta i relation till forskningsrådet och verka för att genusforskningen integreras i deras verksamhet.

Eva Lundgren-Gothlin, 41 år, är gift med konstnären Hans Gothlin och har två barn.

FOTO: EVA S. ANDERSSON

– Genom min man får jag insikter i en annan miljö än universitetsmiljön vilket jag tror är bra. Konst och vetenskap har ju intressanta beröringspunkter, vi sysslar båda med forskning i någon bemärkelse.

Men så mycket forskning kommer det inte att finnas tid till de närmaste åren.

– Jag kommer förstas att sakna forskningen. Men det är roligt att få pröva på något annat, särskilt när det sker inom ett område som känns väldigt viktigt.

EVA LUNDGREN

Eva Lundgren-Gothlin har utsetts till föreståndare för det Nationella sekretariatet för genusforskning.

Odontologen visar sin konstnärliga sida

FÖRSTA VECKAN I DECEMBER var utställningssalen på odontologens åttonde våning full av besökare. Här visades konst av allehanda slag som gjorts av personal och studenter.

Och urvalet var verkligen rikligt: akvareller, keramik, silversmide, hattar och västar, skämt blandat med allvar.

– Vi har inte satt några som helst restriktioner på deltagarna, säger Eva Johansson, en av initiativtagarna till utställningen. Alla som velat har fått vara med, inte bara lärare, utan även administrativ personal, tekniker, städare och naturligtvis studenter.

Själv bidrog Eva Johansson med keramik, bland annat vaser gjorda som öppnade blommor.

Nina Sivertsen är tandläkarstuderande och bidrog med målningar av kroppar i olika ställningar.

Är det kanske så att tandläkare ofta är konstnärligt begåvade?

– Jag vet inte, skrattar Nina. Det är ju ett slags hantverk, ett ganska pilligt sådant, och tänder är ju viktiga för utseendet så man måste vara noga. Jag tror nog att tandläkare ofta tycker om att arbeta händerna och då ligger det ju nära till hands att göra något konstnärligt.

Mellan fem och sex hundra personer kom och såg utställningen, som höll på bara en vecka och deltagarna har fått mycket positivt respons.

– Det är klart att vi kommer att göra om det här! utropar Eva Johansson. Vi hade ju ingen aning om att utställningen skulle bli så fin när vi hittade på det här. Förhoppningsvis kommer vi att kunna anordna årliga vernissager.

EVA LUNDGREN

Tandläkarstuderande Nina Sivertsen ställer ut på odontologens konstutställning.

FOTO: MARIE NERESKA